

Ohlasy na letné aktivity:

Vážený pán riaditeľ CCV UMB Mgr. Ján Sitarčík,

Ďakujeme Mgr. Anite Murgašovej programovej riaditeľke MC UMB za veľmi kvalitné a erudované zabezpečenie aktivít pre žiakov na rozvoj komunikácie v slovenskom jazyku a tiež za spracovanie študijných materiálov pre Školu v prírode pre žiakov s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí. Materiál obsahuje najnovšie texty a fotografie tatranskej oblasti a Spiša. Zo študijných materiálov sme čerpali pri vyučovaní histórie, slovenského jazyka, geografie a vlastivedy. V publikácii sú aktualizované návštevne hodiny múzeí, pomohli nám pri návšteve artikulárneho kostola a lýcea v Kežmarku.

Ďakujeme Mgr. Anite Murgašovej za zabezpečenie hromadnej návštevy múzea TANAPU, na ktorej sme videli aj najnovší film s názvom História Tatier.

Počas sústreďení školy v prírode v Tatranských Matliaroch sme boli svedkami aj dobre zorganizovaného Ozdravného tábora pre deti z Ukrajiny a sústreďenia Letnej školy ľudového tanca.

Pani Mgr. Anita Murgašová so svojou charizmou veľmi dobre zvládla náročné zosúladenie jednotlivých podujatí.

Za kvalitné vykonanú prácu ďakujú vyučujúci a zdravotníčky v Škole v prírode:
RNDr. Jaroslava Michalová, PhDr. Daša Bačíková, CSc., Mgr. Alžbeta Kulavjaková, Mgr. Renáta Petrincová, Mgr. Zlatica Birešová, PaedDr. Júlia Palovičová, PhD., PhDr. Ján Palovič, Natália Michalová ml., Tomáš Galko, Mgr. Ivica Hlaváčová a Kristína Vajdová.
Tatranské Matliare 13. 7. 2010

Príspevok zverejnený v mesačníku Rovina (vojvodinský Sriem)

Z Vysokých Tatier do Belehradu

(Z denníkových záznamov učiteľky slovenského jazyka v Boľovciach)

Škola v prírode pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí sa tohto roku po prvý krát uskutočnila v Tatranských Matliaroch. Taktiež po prvý krát sa realizovala v hoteli. 13-dňový útulný prýbytok nám poskytli zamestnaní v hoteli SOREA Hutník II umiestnenom v tichom a peknom prostredí Tatranských Matliarov, presne pod úpäťm Lomnického štítu, necelé 2km od Tatranskej Lomnice.

Na túto výpravu sa 53 členná skupina žiakov a dospelých v úlohe pedagogického dozoru chystala náležite. O rodičovských schôdzach a konaní príprav sa niekoľko krát písalo aj v slovenských médiách. Na rekapituláciu len niekoľko faktov. Účastníci Školy v prírode tohto roku boli žiaci z územia belehradskej obce Surčin. Celková činnosť na poli zachovávaní slovenskej národnej kultúry bola práve touto Školou v prírode odmenená a taktiež predstavuje motivačnú páku pre ďalšiu prácu v tomto smere.

Účastníci boli žiaci ktorí sa vyučujú slovenský jazyk s prvkami národnej kultúry, žiaci ktorí sa vyjadrili pre tento voliteľný predmet nasledovného školského roku ako aj žiaci ktorí sa zúčastnili v manifestácii Radosť Európy a 2009. roku boli domáci deťom z DFS Čechy, z Bratislavy.

Gestor Školy v prírode je Sekcia medzinárodnej spolupráce Ministerstva školstva SR. Garant je Metodické centrum Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Sprostredkovateľ tohto projektu nám, je Výbor pre vzdelávanie, NRSNM v Srbsku.

Posledná rodičovská porada pred našim odchodom na ktorej sa zúčastnila aj predsedníčka Výboru pre vzdelávanie NRSNM, PaedDr. Svetlana Zolňanová prebiehala 2.júna b. r.

Náš pobyt bol ovplyvnený sústavnými a odborne pripravenými aktivitami v rámci ktorých sme mali 4-hodinové aktivity v predobedňajšom čase a 4-hodinové športové aktivity poobede.

Odborníci a odborníčky ktorí na výbornú pracovali so skupinami 1. a druhého vyučovacieho stupňa boli zastúpení podľa odborov. Mgr. Alžbeta Kulaviaková zastupovala hudobnú výchovu, Mgr. Zlatica Bírešová pohybovú výchovu a športové hry, RNDr. Jaroslava Michalová prednášala vlastivedu, prírodovedu a geografiu, Mgr. Renáta Petrincová slovenský jazyk, výtvarnú výchovu a históriu a PhDr. Dáša Bačiková, CSc. slovenský jazyk a literatúru, PaedDr. Júlia Palovičová, PhD. folklór a aerobik, PhDr. Ján Palovič národnú kultúru, Mgr. Petra Kolodziejová spolu s Mgr. Michalom Beňom mali na starosti kolektívne hry a turistiku.

Riaditeľkou programu Školy v prírode ako aj jeho autorkou je Mgr. Anita Murgašová.

Naša skupina podobne ako aj 50-členná skupina žiakov z Užhorodu z Ukrajiny a 50 členná skupina žiakov z Kyjeva, Ukrajina ktorí sa nám neskoršie pripojili(žiaci z Kyjeva) prichádzajúci na zotavujúci tábor boli v rukách tohto odborného tímu bezpeční, bezstarostní a usilovní Počas svojho trinásťdňového pobytu mali príležitosť absolvovať pravidlá správania sa v hoteli, bol to objekt otvoreného typu, kde sme každodenne mali príležitosť stretať ostatných hostí hotela, ale aj preveriť si naše pravidlá slušného správania vo verejnosti. Na našu radosť mali sme príležitosť absolvovať aj krásnu školu slovenčiny, počnúc od komunikačných zručností, priestorových a časových kľúčových vedomostí určujúcich Slovensko a Slovákov

a ako nám to pani Mgr. Anita Murgašová v svojom programe napísala a organizačne a plánovite aj predviedla so skupinou svojich odborníkov dosahujúc ciele Školy v prírode ktoré mali predovšetkým

- Priamo, funkčne a neštylizovane pôsobiť na príslušníkov Slovákov žijúcich v zahraničí, žiakov a ich učiteľov všetkých stupňov škôl- v slovenskom prostredí na slovenské národné povedomie v európskom priestore,
- integráciou slova, hudby a pohybu pôsobiť na proces rozvíjania medzikulturálnych vzťahov u žiakov a učiteľov,
- revitalizovať slovenské kalendárové zvykoslovie,
- revitalizovať psychické a fyzické zdravie žiakov a učiteľov v lone slovenskej prírody ako aj propagovať slovenský cestovný ruch a kúpeľníctvo.

Okrem uvedených aktivít v rámci vyučovacích hodín a voľnočasových aktivít zaplánované a uskutočnené boli aj dve celodenné exkurzie do Tatranskej Lomnice a Starého Smokovca. V Tatranskej Lomnici sme navštívili TANAP, Tatranský národný park, ináč najstarší na Slovensku, tam bol v kino sále premietaný film o Vysokých Tatrách, o ich vzniku, ale aj o príchode valachov na tieto priestory. Taktiež nám krásne chvíle pobavenia a učenia organizátori poskytli v Botanickej záhrade v ktorej sme si prezreli endemické rastliny z Vysokých Tatier. Plesnivec , tatranský endemit nám zostal osobite v pamäti, veď sa aj na vchode do hotela nachádza jeho podoba.

O našom zdravotnom stave sa svedomite starali dve zdravotníčky, zdravotníčka 1.stupňa Mgr. Ivica Hlaváčová a zdravotníčka 2.stupňa Kristína Vajdová. Našťastie, nemali s nami mnoho práce a najčastejšie nám ošetrovali uštipnutia hmyzom, boľasti bruška a uchobolenie, tú ktorú horúčku a vyčerpanosť, ktorú svedomité zdravotníčky ihneď liečili prísnyim oddychom malého pacienta, ktorému k vyčerpanosti organizmu prišlo od všestranných aktivít ktorých sa nezriekali ani počas krátkych chvíľ oddychu. Preto ten oddych potom mali inštruovaný od zdravotníčok.

O našich zážitkoch a prekrásnych pamiatkach veľavravne hovoria fotografie.

Slávnostné otvorenie Školy v prírode, na fotografiách sú žiaci v tričkách s odznakom ambientnej výučby a na fotke vpravo Mgr. Anita Murgašová nás víta v lone Slovenska.

Naše prvé hodiny športových aktivít s Mgr. Petrou Kolodzejovou. V spoločnosti so žiakmi z Užhoroda kreslíme kriedami naše očakávania späté so Školou v prírode..

Dievčenské družstvá z Ukrajiny a Srbska na športových aktivitách. Žiaci 2.stupňa

Voľnočasové aktivity v kolkárni.

PhDr. Ján Palovič na hodine Národnej kultúry

Na hodinách Národnej kultúry obvykle nastávalo ticho, náš prednášateľ a všestranný hudobník v tom tichu predvádzal krásne zvuky ľudových nástrojov.

Nástrojov bolo neúrekom, naučili sme sa ich pomenovať a rozpoznať ich znenie. Tí najchťivejší si na niektorých aj zahráli.

Žiakom oboch stupňov sa aktivity na hodinách Národnej kultúry veľmi páčili. Na fotke je jeden chťivý zo staršej skupiny ktorý chcel sám vyskúšať gajdy.

Žiaci prvého stupňa na hodine slovenského jazyka u pani Mgr. Renáta Petrincovej

Hodina geografii žiaci 2.stupňa prednáša RNDr. Jaroslava Michalová

Pracovné zasadnutia pedagogického dozoru aby sa nám v tých aktivitách ešte lepšie darilo. Na fotke je prvá sprava Ilona Agarská, rodič spolupracovník z Boľoviec v úlohe pedagogického dozoru, vedľa Dáša Bačiková, vedľa Renáta Petrincová, vedľa Kristína Vajdová, vedľa Ivica Hlaváčová, Zlatica Bírešová a Petra Kolodzejová. Vo dverách stojí Borka Miloševićová, pedagogický dozor zo Srbska.

Hodina plávania s Mgr. Zlaticou Bírešovou

Športové aktivity žiaci 1.stupňa, Ilona Agarská, Mgr. Zlatica Bírešová.

Hodina výtvarnej výchovy v prírode

Fotka z Múzea TANAP-u; navštívili sme ho počas exkurzii, je umiestnený v Tatranskej Lomnici.

Žiaci 2.stupňa na turistickej výprave. Cieľ bol Hrebienok. Na fotke sme si zastali vyfotiť sa, ale mnohým to dobre prišlo aby si oddýchli.

Na hodinách hudobnej výchovy u Mgr. Alžbety Kulavjakovej bola zaznačená najväčšia aktivita žiakov.

Hodina výtvarnej výchovy u Mgr. Renáta Petrincovej. Žiaci 1.stupňa sa práve učia o známom slovenskom maliarovi Martinovi Benkovi.

Voľnočasové aktivity. Matej Ondřík so starším kamarátom vyštartúva na bobovú dráhu.

Mihailo Ivanovič, druhák z Dobanoviec pred náležitou úlohou, zdolať parené buchty. Bola to čiastka národnej kultúry z kuchyne hotela Hutník.

Na záver nášho pobytu boli usporiadané Olympiády. Olympiáda zručností prebiehala vo štvrtok 24.júna a vedomostná olympiáda prebiehala v posledný deň nášho pobytu.

Bola to svojrážna prehliadka všetkých našich aktivít, ale aj previerka žiakov a prednášateľov, nakoľko si úspešne zdolali svoje úlohy.

Žiaci zo Srbska to mali urobené na výbornú. Tak vlastnime diplom pre prvé miesto vo volejbale a futbale, máme najlepšieho plavca a najlepšie sme preskakovali povraz.

Predstavili sme aj to, čo sme nakreslili na hodinách výtvarnej kultúry a naše tímy sa úspešne predstavili aj na vedomostnej olympiáde.

Andrea Ivoševićová a Minja Fodorová v červených tričkách, predstavujú výtvarné práce

RNDr. Jaroslava Michalová s otázkami v ruke a naši *červení*, žiaci 1.stupňa na vedomostnej olympiáde sa dohováraajú ako budú odpovedať na otázku.

Olympiáda zručností mala aj disciplínu preskakovania povrazu. Danuša Tomanová nás v tom zastupovala.

Žiaci na záverečnom programe zaspievali a zatančili piesne, ktoré sa naučili v Škole v prírode.

Taktiež sme sa predstavili aj s tým čo sa učíme doma.

Na Vysokých Tatrách počas Školy v prírode sa zrodili početné priateľstvá. Kamarátenie nepozná hranice a taktiež ani jazyk dorozumievania nerobil ťažkosti. O tom ako bolo ťažko lúčiť sa s novými priateľmi z Užhorodu svedčia nasledovné zábery.

Po návrate domov, sme sa zasa zoskupili 5.júla na 4. rodičovskej porade, zvážiť dojmy, povedať na záver o tom kde sme boli, čo sme sa naučili, čo sa nám v Škole v prírode páčilo a k čomu by sme chceli dať pripomienku aby sa nasledovným účastníkom tohto vynikajúceho projektu darilo ešte lepšie.

Rodičom bol prezentovaný náš pobyt vo Vysokých Tatrách formou PPT, na video bím projektore. Po prezentácii sa jednotliví rodičia poďakovali za krásne zážitky ktoré ich dieťa donieslo domov, pochvalne sa zmienili o programovej náplni Školy v prírode a opisovali nadšenie, s ktorým ich detstvo zažilo prvé stretnutie so Slovenskom. Rodičia Jankovičovci z Dobanoviec, ktorí sa taktiež zúčastnili tejto rodičovskej porady prišli s najmladším žiakom, ktorého prihlásili na hodiny ambientnej slovenčiny v nasledovnom školskom roku. Nových žiakov ktorí sa vyjadrujú pre voliteľný predmet slovenský jazyk s prvkami národnej kultúry prihlásili aj dobanovskí Siráckovci.

Prof. Viera Tomanová
Vedúca zájazdu žiakov do Školy v prírode 13.-26.06.2010
Tatranské Matliare, Slovenská republika

V Boľovciach 12.júla 2010.

Hlas ľudu (týždenník vojvodinských Slovákov)

2. Detská univerzita

Odmenení žiaci na republikovej súťaži zo slovenského jazyka pre základné školy pobudli od 18. – 27. 07. 2010 v Banskej Bystrici a v Tatranských Matliaroch, kde prebiehala 2. Detská univerzita pod názvom *Slovensko a Európska únia*. Absolventi DU z Báčskeho Petrovca, Starej Pazovy, Padiny, Selenče, Kysáča a Kovačice sa oboznámili s minulosťou materskej krajiny, ale aj so súčasným životom Slovákov v rámci EU. Samozrejme, nadviazali družby s rovesníkmi z Rumunska, Maďarska a Ukrajiny. Za bohatý program vďaka zložke Centra celoživotného vzdelávania UMB z Banskej Bystrice – MC UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Ministerstvu školstva SR, ako i NRSNM a Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

S. Zolňanová

Zväz Slovákov v Chorvátsku

Osijek 20.7.2010.

Vážená pani Murgašová!

V prvom rade pekný pozdrav z Osijeka.

V mene učiteľov slovenského jazyka, žiakov a ich rodičov Vám a Vášmu tímu chcem sa so srdca poďakovať na vynikajúcej organizácie Školy v prírode v Tatranských Matliaroch ako aj na veľmi krásnej organizácie Letnej školy ľudového tanca. Počujeme len chvály. Blahoželáme a prajeme ešte veľa takýchto akcií.

Ako poradca pre slovenský jazyk pri Ministerstve školstva Chorvátska a ako predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku tieto pochvaly odovzdám ďalej.

S úctou

Andrej Kuric, prof.

poradca pre slovenský jazyk

Naše snahy (mesačník Demokratického svazu Slováků a Čechů v Rumunsku):

Letná škola ľudových remesiel

„Remeslo má zlaté dno“.

(Slovenská ľudová múdrosť)

V čase 22.07 – 28.07.2010 žiačky Školského Strediska Jozefa Gregora-Tajovského v Nadlaku: Melisa Mokrišová (V. C trieda), Lucia Hajdúková (V. C trieda), Denisa Karolína Plaštinová (V. C trieda), Jarinka Valičeková (V. C trieda), Minela Iliješová (VI. D trieda), a Adelína Mokrišová (VI. D trieda), spolu s pani profesorkou Annou Karolínou Dováľovou, sa zúčastnili 1. ročníka Letnej školy ľudových remesiel v Banskej Bystrici, ktorú v roku 2010 iniciovala Sekcia medzinárodnej spolupráce MŠ SR prostredníctvom MC UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov. MC UMB na čele s riaditeľkou – Mgr. Anitou Murgašovou už v polovici 90.-tych rokov 20. storočia iniciovalo podobné podujatie na základe ohlasov na tvorivé dielne krajských učiteľov v oblasti remesiel počas pobytu na kurzoch učiteľov škôl s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí v Banskej Bystrici.

Cieľom Letnej školy ľudových remesiel bolo oživiť staré ľudové remeslá, ktoré naši predkovia poznali už vtedy, keď odchádzali na Dolnú zem, do nových domovov. Naše žiačky pod vedením Ivana Rosinského, mali možnosť načrieť do tajomstiev ľudového šperkárstva a výroby z kože.

Ľudové šperkárstvo má osobité postavenie v spracúvaní kovov. Výroba šperkov využívala techniku tepania, vybijania, gravírovania, liatia a intarzie. V sortimente domáckej výroby v minulosti prevažovala výroba doplnkov odevu a účesu, ako boli ihlice, gombíky, hrebene, prstene, pracky a čističe fajok.

Výroba z kože existovala vo forme ľudovej i remeselníckej výroby a bola zameraná nielen na zhotovovanie obuvi k ľudovému odevu ale aj doplnkov ako boli kapsy, opasky a remene. Tradičné využitie kože a zdobené techniky našli široké uplatnenie v súčasnej ľudovej umeleckej výrobe. Popri pôvodných výrobkoch, ako napríklad: krpce, viacprackové opasky, mešce na tabak, remene, nájdeme aj iné produkty tohto ľudového remesla, na ktorých výtvarníci využili tradičné spôsoby spájania a zdobenia kože. Sú to tašky, vaky, puzdrá na perá a doklady, obaly na knihy.

Okrem týchto dvoch remesiel, na ktoré boli pridelené žiačky Školského Strediska Jozefa Gregora-Tajovského v Nadlaku, pani Blažena Kriváková ich usmernila, aby si vyskúšali aj drotárstvo. Podnetom k vzniku tohto špecificky slovenského remesla bolo používanie hlineného riadu v dedinských domácnostiach. Drôtovaním nadobúdala hlinený riad väčšiu trvácnosť. Drotárstvo, ako potulné remeslo, zaniklo po druhej svetovej vojne,

v dôsledku zvýšenej konkurencie priemyselnej výroby a v súvislosti so vznikom nových hraníc, ktoré obmedzili pohyb drotárov.

Vďaka nadobudnutým poznatkom a zručnostiam, účastníčky Letnej školy ľudových remesiel si vyrobili rôzne privesky, kľúčenky a puzdra na telefón. Tieto výrobky, im počas celého školského roka budú pripomínať príjemne prežité dni vo vlasti svojich predkov.

Na Letnej škole ľudových remesiel sa zúčastnili žiaci Školského strediska Jozefa Gregora-Tajovského z Nadlaku, vďaka Demokratickému zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku, prostredníctvom ktorého im bolo hrazené cestovné a vďaka Metodickému centru UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov pod gestom Sekcie medzinárodnej spolupráce Ministerstva Školstva, ktoré prostredníctvom tohto podujatia umožnilo našim žiakom spoznať starú vlasť a jej kultúrne dedičstvo.

Zaznamenala Anna Katarína Dovaľová

Rozhovor s Anitou Murgašovou

Ked' niekde počujem o Banskej Bystrici, v myslí sa mi vynoria naklonená veža, vynikajúca zmrzlina pod ňou a pani Mgr. Anita Murgašová. Prečo pani Anita, to určite nemusím vysvetľovať žiadnemu slovenskému pedagógovi z Rumunska, Srbska či Maďarska. A tým, ktorí ju nepoznajú? Nuž, pani Mgr. Murgašová je programovou riaditeľkou Metodického centra Univerzity Mateja Bela pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov. Je prototypom ambicióznej ženy, má silnú charizmu. Dokáže sa nadchnúť pre dobrú vec a vtedy sa neľaká žiadnych problémov, ale chopí sa každej príležitosti a vytiaží z nej maximum.

Pani Murgašová, za roky Vášho pôsobenia v Metodickom centre ste si vybudovali slušné renomé. Ale viem, že ste najprv vyučovali slovenčinu na strednej škole. Zmena kariéry a začiatky Vašej profesionálnej dráhy v Metodickom centre boli dané vonkajšími okolnosťami alebo Vašou povahou?

Ďakujem veľmi pekne za tú charakteristiku, hlboko si ju vážim. Máte pravdu, učila som 22 školských rokov na Strednej ekonomickej škole, ktorá dostala neskôr svoj pôvodný názov, a to Obchodná akadémia. Áno, profesijne som slovenčinárka, absolventka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Som lingvistka, pretože okrem slovenčiny mojím druhým predmetom je srbochorvátsky jazyk, dnes už srbský a chorvátsky jazyk. Už pätnásť rokov pôsobím v Metodickom centre pre Slovákov žijúcich v zahraničí našej Univerzity Mateja Bela. A charizma? Nuž, viete, ja by som povedala, že táto práca ma vždy, od samého

počiatku, keď som prijala túto úlohu, fascinovala, pretože to mám zrejme dané génmi. Moje korene sú, dá sa povedať, krajanské. Môj otec bol goral, aj moja stará mama z otcovej strany sa narodila medzi Slovákami na dnešnej poľskej strane, moja vlastná matka bola Poľka, ktorú vyhnaní z domova časy, teda II. svetová vojna. Moja nevlastná mama bola pôvodom zo Zakarpatskej Ukrajiny, a teda aj jej rodičia, takže mám to asi v génoch a vlastne aj tá empatia a to všetko pramenia z detstva.

Málokto zo Slovenska sa vyzná v slovenskej Dolnej zemi tak ako Vy a málokto prispel k skvalitňovaniu školstva dolnozemských Slovákov takou veľkou mierou ako Vy. Odkedy ste sa začali zaujímať o Dolnú zem, a konkrétne, o Slovákov z Rumunska?

To je veľmi zaujímavá otázka. Korene môjho záujmu o dolnozemských Slovákov, či už z Vojvodiny, Rumunska alebo Maďarska súvisia s mojím štúdiom na vysokej škole, pretože v Bratislave som mala spolužiakov dolnozemských Slovákov, to bol môj prvý kontakt s nimi, koncom šesťdesiatych a začiatkom sedemdesiatych rokov. Lektorom srbského a chorvátskeho jazyka na fakulte bol neskôr zakladateľ Katedry slovenského jazyka a literatúry v Novom Sade, dnes pán profesor Daniel Dudok. Po ňom nasledovali profesor Filip a vtedy mladý, dnes už tiež profesor Novosadskej fakulty - Michal Týr, autor mnohých učebníc pre dolnozemských Slovákov. A potom aj moji spolužiaci. Na internáte, keď sme si nevedeli rady so srbským jazykom, s prekladmi atď., nám veľmi pomohli práve títo vojvodinskí spolužiaci. Dokonca nás zásobovali časopismi, učebnicami, literatúrou a potom, postupne, som medzi spolužiakmi našla aj Nadlačanov a maďarských Slovákov. Tak to bol môj prvý kontakt s dolnozemskými Slovákami a dolnozemskou slovenčinou. Dokonca som mala profesora na Katedre slovenčiny, na dialektológiu, docenta Ondrusa, ktorý bol rodák z Pitvaroša, takže tie kontakty skutočne súvisia s úplnou mladosťou. No a potom, keď som sa už vrátila do praxe, po skončení štúdií, na určité obdobie to bol taký útlm, dalo by sa povedať, ale keď som videla nejaký článok alebo dopracovala som sa k nejakej odbornej literatúre, k jazyku dolnozemských Slovákov, ma to vždy zaujalo, nuž a potom jeden mladý muž, pán PaedDr. Mirko Kmeť, PhD., dnes už pracuje na Fakulte humanitných vied, na Katedre histórie, išiel ako jeden z prvých vyslaných učiteľov do Békešskej Čaby. A keďže to bol môj bývalý študent a sme z rodiny, tak ma poprosil, či by som mu pomohla pri vydávaní časopisu. Vtedy začínali vydávať v Békešskej Čabe mesačník pre učiteľov slovenského jazyka a literatúry a vôbec pre učiteľov slovenských škôl na Dolnej zemi, *Slovenčinár*. Tak som začala robiť prvé príspevky, spracovávala som, na pokračovanie, hlavne takzvané *biele miesta slovenskej literatúry*, teda písala som o tých autoroch, ktorí boli zakázaní za totalitu, potom som učila externe, už od roku 1980, na bývalej Pedagogickej fakulte, slovenčinárov, no a čo ja viem, nejako zhodou okolností ma raz oslovil vtedajší vedúci Katedry slovenského jazyka a literatúry, už na Fakulte humanitných vied, pán profesor Dr. Patráš, CSc., či by som nezobrala miesto, že sa vytvorilo také pracovisko na univerzite od januára 1993 a nemali človeka z praxe atď. Tak slovo dalo slovo a ja som sa rozhodla, po 22 rokoch som odišla zo stredoškolskej oblasti a prišla som na univerzitu, tohto roku je to už 15 rokov, čo som tu, na tomto poste.

Aké podujatia ste zorganizovali pre učiteľov z Dolnej zeme, respektíve z Rumunska?

Nó, tak, Bože, za tých 15 rokov už bolo toho veľa, lebo sme začínali úplne od základu. Ono tá predstava bola, ako by to Metodické centrum malo vyzeráť, že malo by mať aktivity hlavne smerom k učiteľom krajanských škôl, to sme vedeli, že by mali byť vyšpecifikované podľa stupňa atď., ale viete, jedna je teória a druhá je prax. Tak som dala dokopy moje pedagogické skúsenosti aj skúsenosti z toho, že som asi desať rokov robila vedúcu Predmetovej komisie slovenského jazyka na Obchodnej akadémii, plus teda skúsenosti z vyučovania na fakulte, a začala som pomaličky profilovať tieto učiteľské kurzy. Vyšpecifikovali sme ich pre materské školy, pre prvý stupeň, pre druhý stupeň, všeobecnovzdelávací, prírodné vedy, a tak som postupne dochádzala k tým nuansám. Veľa mi pomohli vojvodinskí a rumunskí Slováci s profilovaním, pretože som dobre počúvala to, čo by potrebovali. A ak sme chceli robiť niečo, čo je pre nich prospešné, osožné, tak ja som si nemohla dovoliť len byrokraticky pripraviť niečo, urobili sme kurz a odľahneme, to nie. To

muselo byť zmysluplné. To muselo tým učiteľom po návrate domov pomôcť. A tak som postupne za tie roky prišla k tomu, že som po desiatich rokoch, cez dotazníky, ankety atď., dospela k vypracovaniu akreditačných materiálov. Takže v podstate sme si potom dali akreditovať na Ministerstve školstva všetky naše kurzy. A vlastne v rámci učiteľských kurzov som pochopila, že niekde, žiaľ, je tá asimilácia silnejšia, niekde je slabšia, pomalšia, že najdôležitejšie bude podchytiť už od detí, od žiakov týchto škôl, potrebu učiť sa po slovensky. A tak som postupne vypracovala aj projekt pre školu v prírode, dokonca od materskej školy, cez prvý stupeň, druhý stupeň... V roku 2000 som vypracovala študijný program na základe učiteľských kurzov a metodických dní, na ktoré sme boli pozývaní do Nadlaku, do Orádey, do Vojvodiny, Maďarska atď. Takže tam som pochopila, že musíme začať od detí. Že tí naši vynikajúci krajanští učitelia raz budú musieť skončiť, pôjdu do dôchodku a my potrebujeme vychovať ich nástupcov. Pretože ja si hlboko vážim, že pokým v iných krajinách mali šľachtické rody, my máme duchovné rody učiteľov medzi krajanmi, a Nadlak je tým špecifický. Ja som sa postupne začítavala stále viac a hlbšie do pamätníc, ktoré mi nosievali učitelia. Takže nemôžem povedať, že som začínala z ničoho. Krajania ma k tomu doviedli, cez svoje publikácie, cez svoje krajské časopisy atď., metodické dni, pobyty v Bystrici, jedno s druhým. Jedným slovom, ak chceme byť osožní krajanom, musíme im dobre načúvať. Lebo cez byrokratické, úradnícke jednanie nepomôžeme. Pomôžeme len vtedy, keď naše aktivity budeme prispôsobovať ich potrebám. A práve preto sme možno získali aj takú dôveru, v Sekcii medzinárodnej spolupráce MŠ SR, hoci nás hlboko mrzí, že sme stratili učiteľské kurzy, ktoré sme my vyprofilovali. Všetky začiatky sú ťažké, pochopili to aj v Modre, že to nie je také jednoduché. Ale my sme sa začali orientovať aj na iné aktivity, pretože slovenský jazyk môžeme učiť aj cez hudbu, cez tanec, a čo je dôležité, máme pre krajanov školy v prírode. Program sme mali hotový, len sme ho prispôbili, pretože ten študijný program, ktorý som vypracovala v roku 2000 pre školy v prírode, som nevymyslela. Ja som hlboko študovala osnovy krajských škôl vo všetkých krajinách, pretože každá krajina má svoje špecifiká. Snažila som sa urobiť ho univerzálnym, využiteľným tak v Rumunsku, ako aj v Maďarsku, Poľsku, jednoducho všade na slovenských školách.

V čom spočíva Vaša spolupráca so zahraničnými študentmi? Ako hodnotíte študentov z Rumunska?

Niekedy ma aj pichne pri srdci, lebo sa snažím robiť všetko pre nich, Univerzita Mateja Bela má širokú náruč, otvorenú pre všetkých krajanov, vedenie univerzity bolo vždy ústretové krajským študentom, lenže nie všetci majú pevnú vôľu. A to ma veľmi mrzí. Lebo, ako som už povedala, my potrebujeme vychovať novú generáciu slovenskej inteligencie. Oni dostávajú od svojej krajskej organizácie, v tomto prípade od DZSČR, jedinečnú šancu. Majú šancu dostať od Slovenskej republiky štipendium, takže naozaj tie náklady na štúdium na Slovensku sú minimálne. A neviem, čím to je, že hoci väčšina vydrží, mnohí sa po prvom semestri, po prvom ročníku vzdávajú. A to je zle. Ešte stále sa snažím chápať, v čom to je. Oni tvrdia, že inak sa učili doma, inakšie je to tu. No to je prirodzené. Každá krajina má svoje osnovy, má svoje zákonitosti. Ale majú šancu prísť do Metodického centra, my nemáme problém zabezpečiť im, trebárs, doučovanie. Však vyučujúci sú ústretoví, prostredníctvom konzultačných hodín, a oni ich nevyužívajú. Mnohí akoby sa chceli izolovať od domovských študentov, a to sa takto nedá. Tá staršia generácia, ktorí už dávno skončili a vrátili sa, tých sa mi podarilo združiť tak, že si navzájom pomáhali. A títo sú nejakí izolovaní. Už keď je veľmi zle, vtedy prídu, keď sa už nedá pomôcť, keď je už neskoro. Takže chcela by som prehovoriť do duše týchto našich mladých krajských ľudí aj z Rumunska, nesmú sa vzdávať. Keď prídu do iného prostredia, musia sa adaptovať, nájsť si priateľov, neizolovať sa na internáte a žiť len ako taká malilinká komunita sama pre seba. Však sú v starej vlasti, sú doma. Nemajú dôvod izolovať sa. A poprosiť o pomoc, veď každý je ochotný pomôcť im. Takže ja držím palce všetkým tým, ktorí sa rozhodli študovať v starej vlasti, na Slovensku, aby vydržali. Aby sa po prvej prehre nevzdávali. Veď štúdium na vysokej škole nie je prechádzka ružovým hájom, či v Rumunsku, či na Slovensku, kdekoľvek. Veď nikto sa za nich učiť nebude. Oni dostali veľkú príležitosť, šancu, musia ju využiť. Nie sú na Slovensku

iba za svoju osobu, ale reprezentujú celú slovenskú komunitu z danej krajiny, domáce slovenské minoritné školstvo!

V Rumunsku ste boli neraz. S akými dojmami odchádzate po stretnutiach so slovenskými učiteľmi, žiakmi a všeobecne so Slováckmi z Nadlaku a z iných lokalít v Rumunsku?

Pekná otázka. Ale odpoviem Vám veľmi prosto a jednoducho. Ja keď idem medzi krajanov, obvyčajne bývam unavená, vyčerpaná, pracovne som totálne na dne, ale keď prídem na Dolnú zem, do Nadlaku, ja neskutočne pookrejem, hlavne na duši, a je mi vždy dobre. Títo učitelia a všeobecne Nadlačania mi vždy dokážu vrátiť tú vnútornú silu, lebo vidím otvorenosť a úprimnosť týchto ľudí. A keď sa už vraciam autom, vždy si poviem: *Tak preto je hodno robiť túto robotu, má to zmysel.* Takže keď si potrebujem dobiť batérie, fyzické i psychické, idem za krajanmi alebo si poviem: *Musím už ísť medzi krajanov, lebo som už na dne.* A oni mi vždy vrátia silu a entuziazmus.

Môžete nám prezradiť niečo o Vašich nových projektoch?

Chcem s tým už praštiť... (*zasmeje sa*) Ale vždy po takejto akcii, kde sa niečo deje a podarí sa to, mi to prejde. Napríklad včera podvečer som mala telefonát. Volala mi vedúca súboru Limbora z Prahy – MUDr. Marienka Miňová. Že ju veľmi mrzí, ale bola tak zaneprázdnená, že sa mi nestihla poďakovať za tak úžasne pripravenú akciu Letnej školy ľudového tanca, že to bolo skutočne taká pohoda, na úrovni, podmienky fantastické, decká si ju nevedia vynachváliť, že mi veľmi pekne ďakujú. Tak potom si vždy poviem: *No, ešte nie, ešte neodídem, lebo to stojí za to, je to zmysluplné a tie žabomyšie problémy, ktoré máme v pozadí, sú malicherné...* Nuž, projekty... viete, napríklad tohto roku sme začínali od základu tri nové aktivity. Minulý rok sme ich mali sedem. Teraz, tohto roku, Sekcia medzinárodnej spolupráce Ministerstva školstva SR nás poverila ďalšími troma aktivitami. Ešte sme boli poverení aj vedeckým výskumom, analýzou krajského školstva atď. Ved' na tomto poli je ešte toľko práce... Projekty teraz nejako zvlášť nepripravujeme, lebo teraz by sme sa mali venovať tej analýze slovenského školstva a ďalšiu úlohu máme vedecký výskum o jazyku, o kultúre, o sociálnom postavení Slovákov na celom svete. Takže to sú vlastne tie naše projekty, ktorými sme boli poverení Ministerstvom školstva a na ktorých je treba pracovať. Ale už akútne potrebujem ďalších spolupracovníkov, pretože vidíte, že celú letnú aktivitu vlastne ťahám sama a to je už naozaj nad ľudské sily. Ak máte v jednom čase dve aktivity, ako sme mali naposledy, vyše dvesto ľudí, tak to vôbec nie je jednoduché, aby každý odišiel spokojný, aby nikomu nič nechýbalo, obed, ubytovanie, ale hlavne študijný program, aby ten pobyt bol naozaj zmysluplný, lebo to nie sú dovolenky, ako by si podaktorí mysleli, každá aktivita má svoj cieľ, má svoj zmysel. Takže ak budem mať ďalšie sily a spolupracovníkov, tak tých projektov by v mojej hlave bolo ešte dosť.

Aký ohlas mávajú Vaše iniciatívy?

Samozrejme, nič nemôže byť stopercentné. Treba povedať, že kde sa robí s ľuďmi, to nie je práca so strojom, to je oveľa ťažšie. A pri takom počte, do sto ľudí naraz, je logické, že nemôžu byť všetci spokojní. Tohto leta (od 13. júna do 07. augusta 2010) sa u nás vystriedalo 482 krajanov všetkých vekových kategórií, Ale v globále sú ohlasy pozitívne. A ako som už povedala, to človeka teší a povie si: je hodno tú robotu robiť. A ešte na tom poli pomoci krajanom, tam je, jojojój, v mnohých prípadoch, ešte pole nezorané. Lenže záleží od doby, od politickej situácie vo všetkých krajinách, takže si musíme vzájomne držať prsty, aby sme sa ešte čo najdlhšie stretávali.

A čo Vaše rodinné zázemie? Ako sa splietajú kariéra a rodina? Ved' vo Vašom živote by sme asi ťažko našli obdobie, ktoré by nebolo presýtené prácou...

No, rodina mi chce dať výpoveď (smiech). Je pravda, že táto robota je naozaj na úkor rodiny, ja viem, že nie som stopercentná manželka, mamina, babička, ale snažím sa, aby nikto neprišiel skrátka. Cez dovolenkové obdobie by každý očakával, že sa budem rodine venovať intenzívnejšie, keď sú v materských škôlkach prázdniny... Ale je treba povedať, že rodina, aj

keď si pošomre, cítim jej podporu, a snažím sa venovať aj deťom a hlavne mojim vnúčatám, lebo tu mám pocit veľkého babičkinho deficitu, ale snažím sa to nejako vykompenzovať, lebo rodina je pre mňa veľmi, veľmi dôležitá. Ja chápem aj to ich šomranie, oni zasa sa snažia chápať mňa.

Poznáte ešte pojmy *voľný čas* alebo *sladké ničnerobenie*?

To by Vám povedala moja záhrada. Každý rok mi hovoria: *Načo to seješ, načo to sadiš, veď aj tak nebudeš mať čas*. A ja ich vždy na jar presviedčam, že si ho nájdem, ale hlavné je, že tá záhrada napriek všetkej burine rodí! Venujem sa nielen záhrade, ale aj vnúčatám, kvetom, ktoré neskutočne milujem, a keď už naozaj také sladké ničnerobenie, tak si zoberiem a lúštim krížovky. Kým boli naše dcéry menšie, tak som voľný čas trávila aj šitím, pletením, vyšíváním...

Takže si aj voľný čas vypíňate prácou...

Ja mám rada aktívny odpočinok, striedam duševnú prácu fyzickou, pre mňa je fyzická práca oddychom, lebo vtedy sa prečisťuje, okysličuje mozog. Aj keď chrbtica si myslí svoje... (smiech)

Na čo veríte? Aké je Vaše životné motto?

Veľa ľudí sa ma už na to pýtalo. Mojm životným krédom je, vzhľadom na môj život, na moje detstvo a všetko, čo s tým súviselo, s tými ťažkými ideologickými päťdesiatymi rokmi: *Kto do teba kameňom, ty doňho chlebom*. Potvrdilo sa mi to, aj keď som si niekedy povedala, že niekedy toho chleba ubúda a kamenia pribúda. Ale mnohých ľudí viem práve týmto uzemniť. Nie moja reakcia na jeho konanie, ale práve stoický pokoj viac odzbrojí ako krik a hádka.

Ďakujem Vám za rozhovor.

Mgr. Anita Murgašová

- narodila sa na Tri krále v roku 1950 v malej dedinke konča Belianskych Tatier a začiatku Spišskej Magury – vo Výbornej (okres Kežmarok);
- od 2 rokov do vydaja žila v Spišskej Belej;
- medzi rokmi 1965 – 1968 študovala na Strednej všeobecnovzdelávacej škole v Kežmarku (humanitný odbor);
- medzi rokmi 1968 – 1973 vyštudovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor učiteľstvo; špecializácia slovenský jazyk a literatúra – srbochorvátsky jazyk a literatúra;
- v rokoch 1973 – 1974 pracovala na Základnej deväťročnej škole Pod lesom v Dolnom Smokovci;
- v rokoch 1974 – 1995 vyučovala na Obchodnej akadémii (Strednej ekonomickej škole) v Banskej Bystrici slovenský jazyk a literatúru, 10 rokov bola vedúca predmetovej komisie Sjl na OA, externá vysokoškolská učiteľka Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici, 15 rokov cvičná učiteľka poslucháčov Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty, neskôr FHV UMB.
- od roku 1995 pracuje v Metodickom centre Univerzity Mateja Bela pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov v Banskej Bystrici, spočiatku ako riaditeľka MC UMB dnes ako programová manažérka/programová riaditeľka MC UMB, vysokoškolská učiteľka na Katedre Sjl FHV UMB, vysokoškolská učiteľka na Katedre slovanských jazykov Filologickej fakulty UMB – srbistika a chorvatistika.

Anna Räu-Lehotská

**Ďakovný list Medzinárodného fondu Pomoc deťom Ukrajiny
za Ozdravný tábor 2010**

Міжнародний
благодійний фонд

**ДОПОМОГА
ДІТЯМ УКРАЇНИ**

Україна, 01030, м.Київ,
вул. М.Коцюбинського, 6
тел.факс: (+3804598) 5-89-90

e-mail: fond1996@mail.ru

International
charitable Fund
**SUPPORT
TO CHILDREN
OF UKRAINE**

01030, Kyiv, Ukraine
M.Kotzubinsky Str., 6

tel.fax: (+3804598) 5-89-90

Р/р 26000301300347, філія "Старокиївське відділення ПІБ в м.Київ", МФО 322227, код ЄДРПОУ 20062115

№ 23
від 09.10.2010 року

**Методичний центр Університету Матея Бела
Mgr. Anita Murgashova**

Шановна пані Mgr. Anita Murgashova!

Міжнародний благодійний фонд «Допомога дітям України» від імені всіх співробітників висловлює Вам слова щирої подяки за підтримку в проведенні благодійної акції для українських дітей по оздоровленню в Словацькій Республіці у 2010 році.

Завдяки Вашій допомозі та підтримці, та Вашим чудовим педагогам, діти мали змогу влітку побувати у Словацькій Республіці у чудовому містечку Татранске Матліаре. Всі діти надзвичайно задоволені оздоровленням та відпочинком.

Велика подяка особисто Вам та Вашим колегам за організований відпочинок групи українських дітей та за допомогу і підтримку в проведенні благодійних акцій для дітей з України.

Міжнародний благодійний фонд «Допомога дітям України» проводить свою благодійну діяльність тільки завдяки Вашій підтримці на протязі багатьох років. Сподіваємось на подальше співробітництво з Вами.

**З повагою,
Президент Фонду**

Олег Шиденко